

Om och av Stieg Larsson

Presentation

Denna artikelsamling innehåller 3 texter. Den första är skriven av Håkan Blomqvist och handlar om Stieg Larssons politiska verksamhet. Därefter följer en artikel av Stieg om extremhögern i Storbritannien och slutligen ett debattinlägg inför Socialistiska Partiets kongress 1983 (som Stieg, tillsammans med undertecknad, var medförfattare till).

Martin Fahlgren

Innehåll

Stieg Larsson: den grävande socialisten.....	1
Arbetarnas spionchef som avslöjade fascisterna kring Margaret Thatcher.....	4
Välkommen tillnyktring	6

Ur *Internationalen* 17 2011 (29 april)

Håkan Blomqvist

Stieg Larsson: den grävande socialisten

Femtio miljoner sålda böcker, succéfilmer och lyxkryssningar till ”Stieg Larssons Stockholm”... Industrin kring Stieg Larssons *Millenniumtrilogi* når alltmer svindlande höjder när premiärerna på Hollywoodversionerna närmar sig slutet av året. Och mystiken kring det svenska deckarundret och författaren som aldrig hann uppleva genombrottet tycks oemotståndlig. Men bortom den globala nöjesindustrins ”Stieg Larsson” finns den Stieg som levde och verkade bland antirasister och vänsteraktivister långt bortom rampljuset. Det senaste året speglad i ett antal böcker som (ännu?) inte nått den internationella storpubliken. Jan-Erik Petterssons Stieg Larsson – journalisten, författaren, idealisten var först ut i fjol med en politisk biografi som sökte placera in Stieg Larssons gärning och författarskap i dess vänsterhistoriska sammanhang. Eva Gabrielssons Millennium, *Stieg & jag* som utkom i början av detta år var en vibrerande personlig skildring från den kärleksrelation och gemensamma liv som efter trettio år avbröts av Stiegs plötsliga död 2004. Och så häromveckan utkom Expos *En annan sida av Stieg Larsson* med texter från Stiegs artiklar i den antirasistiska tidskriften *Expo* och böcker om högerextremism.

Att Stieg Larsson var antirasist och feminist bör därmed ha undgått få. Men att Stieg under en stor del av livet också var aktiv i Socialistiska partiet och dess föregångare samt flitigt medverkade i veckotidningen *Internationalen* är inte lika känt.

Håkan Blomqvist, som var chefredaktör under de år Stieg skrev för *Internationalen*, sammanfattar här några huvuddrag i Stieg Larssons socialistiska engagemang. *Internationalen* återpublicerar också en av de många artiklar Stieg skrev för tidningen under 1980-talet – ideellt utan betalning som de flesta av skribenterna.

Här är inte platsen att berätta om Stieg Larssons liv, från födelsen 1954, uppväxten hos morföräldrarna, Västerbotten, skolgången, mötet med Eva. Det har gjorts av andra – och jag kände aldrig Stieg på det personliga sättet. Vi möttes bara som partikamrater och i arbetet kring *Internationalen*. Många andra i vår rörelse hade mer nära relationer till Stieg och skulle säkert kunna ge mycket personligt stoff. Syftet här är bara att sammanfatta något av hans politiska engagemang kring Socialistiska partiet, vår veckotidning och världsrörelse Fjärde *Internationalen*.

Röd soldat

Stieg Larsson engagerade sig för den vietnamesiska befrielsekampen redan 1968 när han bara var 14 år gammal. I Umeås radikala vänstermiljöer kom han i början av 70-talet i kontakt med Socialistiska partiets föregångare KAF – Kommunistiska Arbetarförbundet – där hans blivande livskamrat Eva Gabrielsson var aktiv. KAF var den svenska sektionen av Fjärde Internationalen, den världs rörelse som hade bildats av Leo Trotskij på 1930-talet mot stalinismen i den kommunistiska rörelsen. I KAF var han med och spred förbundets soldattidning – Röd Soldat – vid det regemente, I 20, där han gjorde sin värnplikt.

Efter militärtjänstgöringen arbetade han en tid vid pappersbruket i Hörnefors, sparade ihop pengar och begav sig 1977, 22 år gammal, till Etiopien och Eritrea. Enligt uppgift var det för att överlämna pengar som samlats in genom Fjärde Internationalen till den marxistiskt orienterade EPLF-gerillan. Jag har inte kunnat få det bekräftat, men kanske någon av rörelsens veteraner i Paris känner till kontakterna. Under tiden hos gerillan hjälpte han till, berättade han själv, att träna kvinnliga gerillasoldater med granatkastare, ett vapen han lärt sig hantera under militärtjänstgöringen.

Tillbaka i Sverige flyttade han och hans livskamrat Eva Gabrielsson till Stockholm där han anslöt sig till KAF:s stockholmsavdelning. Han bedrev vanligt partiarbete, jobbade på posten men fick efter en tid anställning på TT med olika redaktionella uppgifter. Det blev emellertid som nyhetsgrafiker han under nära tjugo år kom att verka inom företaget. Mot slutet av 1970-talet började Stieg också skriva för KAF:s veckotidning *Internationalen*. Under det följande decenniet skrev han ett stort antal väl undersökta fördjupningsartiklar om USA-imperialismen, högerextremism och fascism. Han bidrog också med artiklar i kulturella och vetenskapliga frågor (hans första längre artikel handlade om Jules Verne).

Grenadas revolution

1982 reste han och Eva Gabrielsson till revolutionens Grenada – den lilla ön i Västindien där Maurice Bishop och The New Jewel Movement tagit makten i kölvattnet av sandinistrevolutionen i Nicaragua 1979. Han skrev om den relativt okända revolutionen i *Internationalen*. När den stalinistiska sk Coard-fraktionen genomförde sin statskupp 1983 och mördade Bishop slog USA omedelbart till mot revolutionen. Stieg och andra kamrater i vänskapsföreningen Sverige-Grenada intervjuade på telefon från Sverige kontakter på Grenada just när de amerikanska soldaterna invaderade. Det blev dramatiska ögonblicksreportage i *Internationalen*.

I början av 1980-talet hade rasistiska och fascistiska grupper börjat utmana den dominans som vänstern haft på gatorna i Sverige under 70-talet. KAF, som 1982 bytte namn till Socialistiska partiet, kom att ta initiativ till antirasistiska motmobiliseringar och var med och startade arbetsgruppen Stoppa Rasismen som 1985 utvecklades till en riksorganisation. Inspirationen kom från den brittiska Anti Nazi League – och Stieg var aktiv i SP:s antirasistiska grupp i Stoppa Rasismen. Tillsammans med andra kamrater hade han utvecklat kontakter med den brittiska antifascistiska tidskriften *Searchlight*. Han bidrog kontinuerligt med artiklar till *Internationalen*, men jag tror att det var under dessa år han utvecklade idén om en svensk *Searchlight* – det framtida projektet med tidningen *Expo* som inleddes 1995.

90-talets högervåg

Åren 1989-91 innehöll omvälvande förändringar, internationellt och i det svenska samhället. ”Murens fall” tillsammans med upplösningen av Sovjetunionen och östblocket medförde ett dramatiskt skifte i det politiska och ideologiska klimatet. Valet 1991 ledde i Sverige till den första högersegern sedan 1928 och Carl Bildt blev statsminister. Dessutom kunde det populistiska och invandrarfientliga Ny Demokrati ta säte i riksdagen efter en omtumlande

valskräll. I kölvattnet av högerframgångarna fick gaturasismen ett uppsving med den skilsmässans lasermannens härjningar som det mest skrämmande exemplet.

Lasermannens mord på invandrare 1991-92, högervindarna i politiken och upplösningen av de forna arbetarstaterna i öst fick många socialister att ompröva tidigare vägval. För Stieg, som länge hade varit inriktad mot att just bekämpa högerextremism och rasism – såväl i sina artiklar som i sin praktiska verksamhet – blev beslutet att koncentrera sig på den fråga där han trodde sig kunna göra skillnad. Under de första åren på 90-talet var han mycket aktiv tillsammans med andra i att skriva artiklar och även ett flertal böcker om högerextremism (en lista över hans författarskap finns på Expos hemsida).

Han lämnade egentligen aldrig formellt SP genom något högtidligt beslut utan hans medlemsavgifter betalades alltmer sällan under övergången från 1980- till 90-tal för att efter hand upphöra helt. Det var under dagar då vänstern och Socialistiska partiet tappade medlemmar och den partiförening i norra Stockholm Stieg tillhörde upplöstes. I det sammanhanget upphörde också Stiegs medlemskap.

Historieförvanskning

Det förekommer en falsk artikel på Wikipedia som hävdar att Stieg aktivt bröt med partiet 1987 för att han ”inte ville försvara utländska socialistiska regimer av tvivelaktig demokratisk halt.” Det är en löjlig historieförvanskning, både när det gäller kronologi och politiskt innehåll. Den svenska sektionen av Fjärde Internationalen hade förstås aldrig försvarat stalinistiska regimer utan tvärtom varit mycket aktiv i att stödja, även genom underjordiskt arbete, den demokratiska oppositionen och arbetarklassen i öst. Charta 77 i Tjeckoslovakien, KOR – Kommittén för arbetarnas försvar – i Polen, den fria fackföreningsrörelsen Solidaritet och underjordiska fackföreningar i Sovjetunionen var dem vi allierade oss med. Stiegs sista artikel för *Internationalen* 1989 uttryckte de starka förhoppningar och stöd för en demokratisk socialistisk utveckling i Sovjetunionen och internationellt vi alla delade. Rubriken var: ”Glasnost på Moskvas gator – som en varm vind.”

Stieg var under 1980-talet aktiv tillsammans med andra kamrater i Stoppa Rasismen. Men rörelsen, som var inriktad på fredliga, icke våldsinriktade massaktioner gick igenom splittringar och nedgång när en yngre generation under övergången till det hårdnande 90-talet valde direkt aktion och fysisk konfrontation med fascisterna. När Stoppa Rasismen i praktiken upphörde i mitten av 1990-talet var Stieg redan upptagen av projektet med Expo – den svenska Searchlight där antirasister av olika politiska ursprung och inriktning kunde samarbeta.

Socialistisk journalist

Vi möttes fortfarande då och då inom antirasismen, han bibehöll alltid kontakterna med kamraterna på Searchlight och de SP:are som var aktiva i den antirasistiska rörelsen. Ibland kontaktade han Internationalen för att utbyta information och åsikter, och vi kunde be honom om råd, förslag på källor med mera för artiklar vi planerade. En kort tid innan han dog bjöd han upp mig till Expo för en pratstund och utbyte av erfarenheter.

Stieg var i vissa avseenden en ”produkt” av vår socialistiska rörelse. Jag skriver inte detta för att på något sätt förminska hans subjektiva historia, utveckling och andra influenser när han formade sin egen livsbana. Hans morfar Severin – den gamle kommunisten som internerats under kriget och vars namn ofta blev Stiegs signatur i *Internationalens* och partidebattens spalter. Hans livskamrat Evas kritiska oppositionskraft. De politiska och personliga vännerna och erfarenheterna... Men jag tror inte det är fel att säga att det var i den ideologiska fåran som Fjärde Internationalen representerade som Stieg lärde sig att förena ett socialistiskt perspektiv med demokrati, feminism, antirasism och internationalism. Han hade som ung deltagit i studiecirkelarna kring den typen av revolutionär marxism där vi studerade Ernest Mandel,

Trotsky, Lenin, Marx och Rosa Luxemburg. Inte för att plugga dogmer utan för att utveckla vår samhällskritik.

Jag hörde aldrig, från honom själv eller någon annan, att han övergav sina socialistiska ideal – men han hade heller aldrig varit någon ”marxistisk förkunnare” eller teoretiker (även om han flitigt deltog i Fjärde Internationalens interna debatter kring internationella frågor som Grenada och kriget på Falklandsöarna/Malvinas). Han var snarare en socialistiskt inriktad grävande journalist som kom att koncentrera sina ansträngningar på att avslöja högerextremism, imperialism, rasism och fascism.

Det var så vi i Socialistiska partiet kände honom – och minns honom.

Ur *Internationalen* nr 43 1984

Stieg Larsson

Arbetarnas spionchef som avslöjade fascisterna kring Margaret Thatcher

Det finns en tumregel som aldrig slår fel; där det finns fascister finns det också anti-fascister. Och så länge det finns anti-fascister, kommer också kampen mot extremhögern att drivas vidare.

Man kan vara anti-fascist på många sätt: Där de flesta människor nöjer sig med muntliga fördömanden finns det ett fåtal som tar steget fullt ut och ägnar sin kraft och sina liv till aktiv kamp. Det är de kämpar som till fullo insett vidden av extremhögerens hot mot demokrati, mänskliga rättigheter eller överhuvudtaget människovärden.

Den kamp de bedriver väcker sällan allmänhetens beundran eller ger belöningar i form av officiella erkännanden eller social prestige. Istället är det en kamp som förs – och ofta måste föras – i tysthet med små åtgärder och magra resurser. Resultatet kan ibland betyda liv eller död för andra människor.

Harry Vem?

En sådan man var Harry Bidney. När han för en kort tid sedan avled vid 62 års ålder var han tämligen okänd utanför de inre cirklarna; det var fler än en som frågade: – Harry Vem?

Så låt oss i all korthet besvara den frågan.

Harry Bidney har under de senaste 30 åren varit en av de viktigaste organisatörerna av anti-fascistisk kamp i England och Europa, och tack vare hans insatser existerar idag ett stabilt och slagkraftigt nätverk mot högerextremismen.

Harry föddes och växte upp i Londons East End, son till östeuropeiska immigranter. Han var soldat under andra världskriget, först i Europa och sedan i Malaya.

När han återvände till London 1946 hade Mosleyiterna – de engelska nazisternas gamla garde – redan börjat reorganisera sina organisationer, efter kriget. De marscherade och höll möten som provokationer, inte minst i East End där många immigranter fanns bosatta.

Provokationerna tog sig uttryck i våldsamma attacker mot judiska barn, trakasserier och mordbränder. Antifascistiska motdemonstranter blev inte sällan arresterade och fängslade när de försökte försvara sig. Många av dem var just hemvändande soldater, vars försvarstal inför domaren blivit klassiska. De hävdade att de gjorde precis vad de blivit inkallade för att göra: slåss mot fascister.

43-gruppen

Den första aktiva organiseringen mot fascisterna kom till på initiativ ur arbetarrörelsen. Efter en ovanligt våldsamt sammanstötning med fascisterna samlades en grupp män och kvinnor över ett glas öl i en enskild hörna på en pub.

Under mötet beslutade man samfällt att skapa en organisation som på allvar var beredd att ta upp kampen genom att samla information, avslöja och stoppa fascisternas aktiviteter.

Vid slutet av mötet samlade man in pengar för att finansiera företaget. När man tömde hatten hittade man 43 sexpence-slantar: man döpte organisationen till 43-gruppen.

Med detta grundkapital byggde man under de kommande åren upp en av de mest magnifika aktionsgrupper arbetarrörelsen någonsin skådat. Genom tidningen *On Guard* (På vakt) förde man ut sitt budskap; problemet var inte tillfällig anti-semitism i London utan all form av rasism och fascism från Ku Klux Klan i USA till apartheidpolitiken i Sydafrika.

Gång på gång förvånade *On Guard* kollegorna i tidningsbranschen genom att publicera exakt information i avslöjande reportage, om fascisternas verksamhet. Vid flera tillfällen slog gruppen till, och kunde gripa bland annat SS-officerare på flykt undan rättvisan som gömdes av de engelska Mosleyiterna. Det var Harrys jobb; att infiltrera fascisternas organisation och skaka fram fakta.

Harry Bidney rekryterade anti-fascister bland arbetarungdom som var villiga att ansluta sig till fascisternas partier för att lämna information. Han kom att bygga upp ett veritabelt nätverk av spioner och infiltratörer, ofta med kontinentala förgreningar, som kontrollerades av Londonhögkvarteret.

Arbetarrörelsens spionchef

Verksamheten kom också att omfatta rekrytering av missnöjda fascister på lägre nivåer som man kunde övertala att lämna information.

En av nätverkets största framgångar fick man 1962 när avslöjandena ledde fram till arresteringar och fängslanden av en rad kända brittiska nynazister efter en serie mordbränder mot judiska kyrkor. Bland de gripna fanns nazibossarna Colin Jordan (se artikel om Roger Pearson, *Internationalen* 35/84) och John Tyndall samt Françoise Dior.

Domstolen uttryckte sin förvåning över att Harrys grupp kunnat krossa mordbrännarligan; något som polisen i över ett års tid varit fullkomligt oförmögen till.

Arvtagarna

Tidningen *On Guards* roll har idag kommit att övertas av tidskriften *the Searchlight*; arvtagarna som bygger sin verksamhet på Harry Bidneys erfarenheter och metoder. Men ända fram till sin död ledde Harry sitt nätverk inom den yttersta högern.

På senare år kom den att koncentreras kring Tory-partiet där informationen bland annat ledde fram till avslöjandet av den så kallade Måndagsklubben; hjärntrusten inom Tories som leddes av ökända nyfascister.

Harry Bidney var inte kommunist och det är okänt om han överhuvudtaget sympatiserade med någon speciell politisk strömning. Men han var arbetargrabben som visste vilken politik han inte accepterade och som ägnade sitt liv till att göra slut på den.

Han var en sån person som förtjänar ett monument.

Stieg Larsson

Ur *Internationalen* nr 48 1983

Välkommen tillnyktring

Följande är ett debattinlägg som undertecknad, Stig Eriksson och Stieg Larsson (ja, det är den numera berömde författaren) skrev inför Socialistiska Partiets kongress 1983. I inlägget kritiserar några uppfattningar som framförts av andra kamrater och som vi uppfattade som schematiska och verklighetsfrämmande. Trots att artikeln specifikt rör frågor som var aktuella 1983, så har den i flera avseenden aktualitet även idag.

Göteborg 18/5 2011

Martin Fahlgren

Lever medlemmarna i vårt parti i skilda världar? Det är i varje fall ingen orimlig slutsats efter att ha läst inläggen i taktikdebatten från kamraterna Inge Hinnemo, Ola Nordin och Lars Erlandsson. En rimligare förklaring är Göte Kildéns, d v s att dessa kamrater betraktar verkligheten utifrån en fastfusen schematik, garnerad med lämpligt utvalda lokala erfarenheter:

- Den svenska arbetarmajoriteten är kampberedd.
- Arbetarmajoriteten riktar sina krav till sina politiska företrädare, d v s (s)-ledarna och regeringen.
- Vi måste idag visa för arbetarmajoriteten att det finns en väg ut ur krisen.
- Med en riktig taktik kan vi också tvinga (s)-ledningen att ta initiativ till massaktioner för arbetarnas krav.
- I dessa massaktioner avslöjas eventuellt (s)-ledningen och erfarenheten kommer att visa för arbetarna, att kampen måste inriktas på att ta makten över ekonomin.

Likt alla schaner har detta en bestickande inre logik. Problemet är bara att dessa förut-sättningar inte utgår från dagens realiteter. Borta är all diskussion om konkreta politiska styrkeförhållanden, vårt partis obetydliga numerär, vårt blygsamma inflytande, krismedvetenheten hos arbetarklassen, lokala variationer i kamptradition o s v.

Litenhet

Vi brukar säga att vi är en "liten men erkänd strömning inom arbetarrörelsen". Det är dock en sanning med modifikation. Uttrycket gäller eventuellt i ett antal lokala fall, men i stort — på den nationella politiska arenan — där vår roll obetydlig. Efter 12 års existens kan vi räkna drygt 4 000 väljare, c a 1 300 *Internationalen*-prenumeranter och 300-400 lösnummerköpare, offentliga möten med tvåsiffrigt publikantal o s v.

Denna litenhet är i och för sig inget att skämmas för. Vi har överlevt en politisk period där det mesta av "den nya vänstern" gått i sank. *Men vi måste ändå, när vi diskuterar vårt politiska arbete, ta hänsyn till vår storlek, vårt reella inflytande och våra resurser!*

Mot bakgrund av detta är det tveksamt om vi i dagens läge överhuvudtaget kan tillämpa en generell politisk taktik i ordets egentliga bemärkelse. Kamraterna Hinnemo, Nordin och Erlandsson menar sig dock ha en sådan, som dessutom kan "visa arbetarmajoriteten förbi byråkratins hinder". Ett sådant resonemang är idag nonsens.

Vi vet att på 1:a maj stannar den "kampberedda" arbetarmajoriteten hemma eller åker till sommarstugan och fjällen. Ingen som helst taktik från vår sida kan ändra detta faktum *idag*.

Anledningen är tämligen enkel: Vi är för små och har inte resurser att påverka *arbetarmajoriteten*. Vi kan i bästa fall (och då vid enstaka tillfällen) nå majoriteten av arbetarna på ett litet antal arbetsplatser eller bostadsområden. Men det är allt. Och vi kan inte komma ur detta förhållande med några politiska trollformler.

I verkligheten är det en mängd faktorer, över vilka vi inte bestämmer, som avgör de villkor vi måste ta hänsyn till för våra politiska ingripanden. Och så länge vi är en liten minoritet inom arbetarrörelsen utgör även *arbetarmajoritetens medvetande* en objektiv faktor, utanför vår direkta påverkan.

Med detta i åtanke — och av andra skäl vi kommer till längre fram — framstår t ex Ola Nordins syn, att *dagens taktiska* uppgift (d v s för SP) är att ”resa frågan om makten i samhället”, som ett bisarrt tankeblomster. För att göra en lång diskussion kort: Frågan om makten — d v s makten över ekonomin och produktionsmedlen — utgör en i första hand propagandistisk uppgift för vårt parti. Det politiska klasskampsläget befinner sig i dagens Sverige långt borta från någon form av revolutionär eller förrevolutionär situation. Maktövertagandet tillhör ännu *strategins* område.

Men av Hinnemo, Nordin och Erlandsson får man intrycket att den svenska arbetarmajoriteten är ”kampberedd” till nästan vad som helst, under förutsättning att (s)-ledningen tar initiativ till massaktioner för arbetarnas krav. Det verkliga förhållandet är ett annat. Majoriteten av de svenska arbetarna ägnar mycket liten tanke på egen kamp, Just för att de fortfarande har en tilltro till parlamentarismen och att problemen endast kan lösas på partilednings- och regeringsnivå. Man kan inte förbise att den svenska arbetarrörelsen i decennier ordentligt skolats i samförståndspolitiken, och att den därför inte förväntar sig att (s)-ledningen ska ta ut den i kamp. Istället är förväntningarna inställda på att *regeringen* ordnar sysselsättningen, och *LO-ledningen* lönerna, utan att tillgripa kamp! Den öppna kampen — vare sig den sker med eller utan (s)-ledningen — ses av arbetarflertalet som en sista nödtvungen åtgärd.

Så var t ex fallet i Svappavaara. Gruvarbetarna ställde krav och väntade, långt över ”smärtgränsen”, tills det t o m var för sent för att ta upp någon fruktbar kamp. (S)-beslutet att lägga ner demoraliserade arbetarna, och de lokala ledarna vågade därefter inte ge sig in i en kamp (ockupation m m) som dom inte visste vart den skulle ta vägen.¹

Säkerligen har också socialdemokratin till stor del ”avslöjats” för Svappavaara-arbetarna. Om inte annat utgör kilona av returnerad (s)-valpropaganda en glasklar protestmarkering. Men har detta inneburit någon radikalisering? Det är tveksamt. För majoriteten av gruvarbetarna i Svappavaara (liksom hela Malmfälten) har nog inställningen ”Går det inte med socialdemokratin — då går det inte med något annat!” rotats djupare än tidigare. Man såg helt enkelt inget alternativ. Och det fanns heller inget att se.

Vad som saknades var inte ett alternativ som ställde krav på (s)-ledningen, eller uppmanade arbetarna att göra det. Allt detta sköttes till fullo av de socialdemokratiska arbetarna själva. Det är också ett tämligen självklart kommunikationsförhållande mellan (s)-ledningen och basen. Vi behöver därför inte i tid och otid skriva arbetarna på näsan vart dom ska vända sig med sina krav. Det finns nog ändå av förmynderi inom arbetarrörelsen. Självklart kan vi också ställa krav på (s), men då vid väl valda tillfällen — och inte som någon generallinje.

Nej, de verkliga problemen ligger idag på annat håll. Vi måste avgöra *vilka* krav vi vill förankra, klargöra *hur dom kan genomföras*, och finna *metoder för hur vi kan föra ut detta* och nå fram till så stora grupper som möjligt.

¹ Syftar *inte* på gruvstrejken 1969-70, utan på nedläggningen av Svappavaara-gruvan 1983. Gruvan öppnades på nytt 2008. – *MF ann*

Vår utgångspunkt måste vara att ställa krav och propagera för de krav som objektivt sett är nödvändiga, även om arbetarmajoriteten inte ännu omfattar dem. Likaså är det vår skyldighet att t ex säga rakt ut att om ni vill behålla jobben, då måste ni också vara beredda att göra så och så. Det är sannolikt att vi till en början får på skallen, upplevs som ”ultimativa” och t o m löjeväckande. Men vi måste alltid klargöra situationen för arbetarna, speciellt om den är allvarlig.

I detta sammanhang vill vi påpeka att partiet, i sin propaganda, i *Internationalen* och den muntliga agitationen, radikalt måste *utveckla argumentationen* kring kraven och villkoren för deras genomförande. Betydligt mer *konkreta fakta, bevis och slipade argument* bör in i vår politik — istället för de blanka påståenden och halvemotionella fraser som nu är allt för vanliga (En eloge åt Sten Ljunggren och hans artiklar i detta avseende...)

Mycket av detta är mer en fråga om *pedagogik och resurser* än taktik. (Vi instämmer här också i mycket av vad Ulf Norman tog upp i sitt inlägg om att ”sätta partiet i centrum”). Hinnemo m fl tycks inte ha insett något av detta. Istället lever de i någon självbedräglig föreställning att kamp (mot t ex nedläggningar) alltid är möjlig och alltid kan vinnas. Det är bara en fråga om att stödja kraven (som oftast redan omfattas av (s)-majoriteten) och en riktig taktik (tvinga (s)-ledningen att ta kamp för dessa krav), så löser det sig. I resonemanget finns en outtalad tanke, med en lätt desperat underton: Att om vi inte kan vinna kampen mot nedläggningar och åtstramningar (t ex i Norrbotten) så kan vi heller inte bygga något parti. Vårt eventuella förtroendekapital skulle s a s inte kunna förräntas utan permanenta arbetarsegrar.

Med risk att anklagas för att leta efter anpassade liknelser kan vi ändå inte låta bli att återge några tänkvärda ord av Trotskij från sommaren 1938. Vid den tidpunkten såg han inte som en omöjlighet att en mäktig fascistisk rörelse kunde växa fram i Amerika, utan tillräckligt motstånd från arbetarrörelsen. I sina diskussioner om *Övergångsprogrammet* sa han:

”Vi får naturligtvis inte bli hysteriska. Risken för att arbetarklassen skall köras över av händelseutvecklingen är odiskutabel, men denna fara kan vi bara bekämpa genom att energiskt och systematiskt utveckla vår egen verksamhet under lämpliga revolutionära paroller och inte genom hysteriska försök att lyfta oss i håret.” (ur *Övergångsprogrammet*, diskussionsdelen s. 115)²

I efterhand vet vi att Trotskij hade fel om fascismens utveckling i USA, liksom vi vet att den svenska arbetarrörelsen är långt starkare än den amerikanska. Men den realistiska grundinställning han uppvisar gäller även om den hotande faran är en ”vanlig” borgaroffensiv med arbetslöshet, lönedepressning och angrepp mot fackföreningsrörelsen.

Kortaste strået

Tyvärr tvingas vi oftast konstatera — av skäl vi ovan redovisat — att arbetarrörelsen får dra det kortaste strået i kampen. Många gånger vet vi det på förhand. Och här kan vi inte bygga vår politik och framtid på något ”om” — dvs ”om (s)-ledningen tar initiativ till masskamp” — något som vi faktiskt vet att de inte kommer att göra i flertalet fall. Det finns givetvis (s)-ledare (företrädesvis lokala) som av tryck underifrån och självbevaringsdrift, eller rent av ärlig upprördhet över sakernas tillstånd, tar initiativ till aktioner. Men detta är ingen dominerande tendens inom arbetarrörelsen. Tvärtom.

Men (s)-ledningen kan inte avslöjas för massan av arbetare om de inte tvingas ställa sig i spetsen för kampen (som de sedan förråder), invänder säkerligen Hinnemo m fl. Det beror på. *För det första* måste det finnas en kamp att ställa sig i spetsen för. *För det andra* måste någon kraft (som också aktivt deltar i kampen) före, under och efter kampen ha fört ut sanningen om (s)-ledarnas planer och agerande — återigen en pedagogisk fråga, och av *hög rang!* *För*

² Finns nu på marxistarkivet, se [Övergångsprogrammet](#) – diskussionerna börjar på sid. 39, citatet på sid. 68.

det tredje måste denna kraft vara någorlunda accepterad och etablerad i allmänhet bland arbetarna.

En situation där (s)-ledningen verkligen avslöjar sig — och där detta medför ökade sympatier för en konkurrerande kraft — leder oundvikligen till en våldsam politisk kollision mellan socialdemokratin och denna kraft. (S)-ledningen släpper ingalunda frivilligt sitt grepp. Den kommer att ta till alla medel att återfå sin dominans och drar sig minst av allt för förtal, lögnery och organisatoriska knep (t ex uteslutningar ur facket).

Den organisation som inte åtminstone byggt upp ett minimum av förtroende och skydd hos sina arbetskamrater kommer — *trots att den haft rätt!* – att duka under! Det är till denna förtroende- och skyddsposition Socialistiska Partiet ännu har att ta sig, innan vi påtar oss mera storslagna projekt.

Försköna

Kamraterna Hinnemo m fl har försökt lösa delar av denna komplicerade problematik genom att helt enkelt försköna verkligheten, t ex med att överdriva arbetarmajoritetens s k kampberedskap. Hinnemo skriver i sitt inlägg att kapitalisterna ”vet...att det är en kampberedskap hos arbetarmajoriteten (IH:s egen kursivering) som hindrar dem att genomföra en radikal försämring för arbetarklassen. Man kan naturligtvis diskutera begreppet ”radikal” i detta sammanhang, men hittills har kapitalet de facto — via politiska beslut från såväl borgerlig som (s)-märkt regering — lyckats genomdriva nog så genomgripande försämringar.

Hur många nedläggningar har arbetarrörelsen t ex lyckats förhindra? Knappt någon så vitt vi vet. Och vi är övertygade att arbetarna i Svappavaara, Hörnefors och Köpmanholmen — för att ta några exempel ur den långa raden — betecknar sin situation som radikalt försämrad. Deras arbeten är borta.

I själva verket är kapitalisterna väl medvetna om var ”smärtgränsen” går och *aktar sig för att genomföra allt i ett enda slag*, vilket Hinnemo tycks tro. (Här har Göte Kildén i sitt inlägg utförligare pekat på Hinnemos m fl överdriva tro att borgarna idag är ute för att krossa arbetarrörelsen...).

Vi sa tidigare att någon övergripande taktik inte kanske är tillämpbar för vår del idag. Här krävs en precisering. En taktik — och en taktikresolution — är ingen gradexakt kompass man snabbt avläser, för att sedan springa ut i vilken sorts terräng som helst. Det kanske absolut viktigaste med en taktikresolution är den debatt som föregår den, och det sätt att tänka den skapar inom organisationen. Vill vi göra taktikbegreppet mera konkret och gripbart kan vi beskriva det i enlighet med marxistisk tradition: Ett system av åtgärder som tjänar en enda uppgift eller en enda gren av klasskampen.

Tillnyktring

Vad kan man då säga om den taktikresolution som lagts fram till kongressen? Ja, här finns en välkommen tillnyktring i synen på en rad frågor:

- *Enhetstaktiken* som helt riktigt inte längre ges status som generallinje eller patentrösning gentemot SAP (eller fackföreningarna i allmänhet). De objektiva villkoren för den taktiken existerar inte i dagens Sverige. Den svenska arbetarrörelsens världsunika organisatoriska och politiska enhet bakom reformismen (d v s klassarbetspolitiken) är fortfarande ett faktum. Det missnöje och den fr a lokala kamp som idag finns riktar sig ännu inte mot grunderna för SAP:s politik.

Självfallet ska vi tillämpa enhetstaktikens principer i de enskilda enhetsaktioner och kamper vi har möjlighet att initiera och delta i.

- 1:a maj där resolutionen inser att vi — p g a styrkeförhållandena — ”tvingas välja olika handlingsalternativ på olika håll i landet”. Debatten kring 1:a maj får inte ånyo bli en organisatorisk debatt om var och med vem vi ska gå, utan i första hand en klargörande diskussion om vilken politik vi driver i en 1:a-maj-kampanj. Sedan får vi från plats till plats avgöra vilket alternativ som bäst gynnar den politiken.
- Våra målgrupper, d v s ”vilka vi riktar oss till”, som antyds i långt mer realistiska ordalag än tidigare.
- ”Ställa-krav-på-och-tvinga-(s)-taktiken” som helt riktigt inte ges rollen som *övergripande* och *allmängiltig* inriktning för vårt arbete.

Allt detta är bra och kommer att bidra till en långt mer realistisk (och mindre hysterisk) inställning till vad vi kan uträtta under den kommande perioden.

Mindre bra

Å andra sidan finns två mindre bra uppfattningar i resolutionen. Den ena är att utrymmet för de ”oberoende initiativen och aktionsgrupperna” säkerligen överskattas. Den andra är den okritiska uppmaningen att ta fackliga poster i alla lägen. Detta är lite lättsinnigt. (Det finns också bra ändringsförslag från Umeå-kamrater på den punkten...)

Stig Eriksson (SP-Umeå)

Martin Fahlgren (SP-Göteborg)

Stieg Larsson (SP-Stockholm)